Carsten hjælp

Carsten 4.1

Mikro Værkstedet A/S

Carsten hjælp: Carsten 4.1

Mikro Værkstedet A/S

Revision 1.26, 3. april 2011

Indholdsfortegnelse

Forord v
1. Hjælp i Carsten 1
2. Carsten-stemmen i andre programmer 3
    2.1. Indstilling af stemmen 3
3. Indstillinger 5
    3.1. Indstillinger for Carsten 5
4. Brugerordbog 9
    4.1. Tekstordbog og Lydskriftordbog 9
        4.1.1. At ændre udtalen af et ord i Tekstordbog 10
        4.1.2. At ændre udtalen af et ord i Lydskriftordbog 12
5. Særlige regler 15
6. Avancerede indstillinger 17
7. Taleboks 19
8. Standardindstillinger for ***Carsten*** 21
    8.1. Stemmeindstillinger 21
    8.2. Pauseindstillinger 21
    8.3. Tydelighed 21
    8.4. Avancerede indstillinger 21

Forord

Carsten

Carsten er en dansk talesyntese til oplæsning af al dansk tekst i Windows-programmer. Med ***Carsten*** på computeren får man dansk tale i alle de programmer, der kan benytte en SAPI 4- eller SAPI 5-talesyntese.

Talesyntesen er baseret på en menneskelig stemme, hvilket giver naturlighed i udtalen. Samtidig er Carsten-stemmen tydelig og distinkt i udtalen af de enkelte ord. Talesyntesen læser al tekst op og er derfor velegnet som støtte til læsning af alle tekster og som hjælpemiddel for personer med læsevanskeligheder.

I ***Carsten*** kan man indstille volumen, talehastighed og tonehøjde. Man kan vælge, hvor tydeligt ord skal udtales, og man kan styre pauselængden mellem sætninger. I brugerordbogen kan udtalen af de enkelte ord tilpasses. Her kan man desuden tilføje sine egne ord og brugerforkortelser. Særlige regler for udtale af forkortelser og specialtegn kan slås til og fra.

Carsten giver desuden mulighed for avancerede indstillinger, hvor man hurtigt kan slå til og fra, om forkortelser skal staves og om specialtegn skal udtales.

Når talen er installeret på computeren, er den klar til at blive brugt med programmer til oplæsning på internettet, i tekstbehandling, e-mails, regneark og til oplæsning i mange undervisnings- og specialprogrammer.

Copyright

Copyright © 2011

Mikro Værkstedet A/S

Lucernemarken 12

5260 Odense S

www.mikrov.dk

Kapitel 1. Hjælp i Carsten

I ***Carsten*** finder du en hjælpeknap i ***Carsten***s indstillinger og dialogbokse.

Når du vælger knappen **Hjælp** her, kommer du til præcis det afsnit i hjælpen, der handler om indstillingerne i den dialogboks, du har åbnet.

Hele hjælpen ligger også som Brugervejledning i Startmenuen i Windows **Start** → **Alle programmer** → **Mikrov.dk** → **Carsten** → **Brugervejledning.** Brugervejledningen åbnes i *Acrobat Reader*.

Der findes desuden en tekstversion i html-fomat. "manual_tekstversion" ligger under: **C:** → **Programmer** → **Mikrov** → **Carsten** → **Manual**. Denne tekstversion af ***Carsten*** hjælp giver de samme informationer som programmets hjælpefunktion og brugervejledningen i pdf.

Kapitel 2. Carsten-stemmen i andre programmer

2.1. Indstilling af stemmen

Carsten bruges som stemme i andre programmer. Hvis ***Carsten*** kan indstilles fra det program, der bruger ***Carsten***, så skal indstillingerne sættes her. Som fx på denne måde i *CD-ORD*:

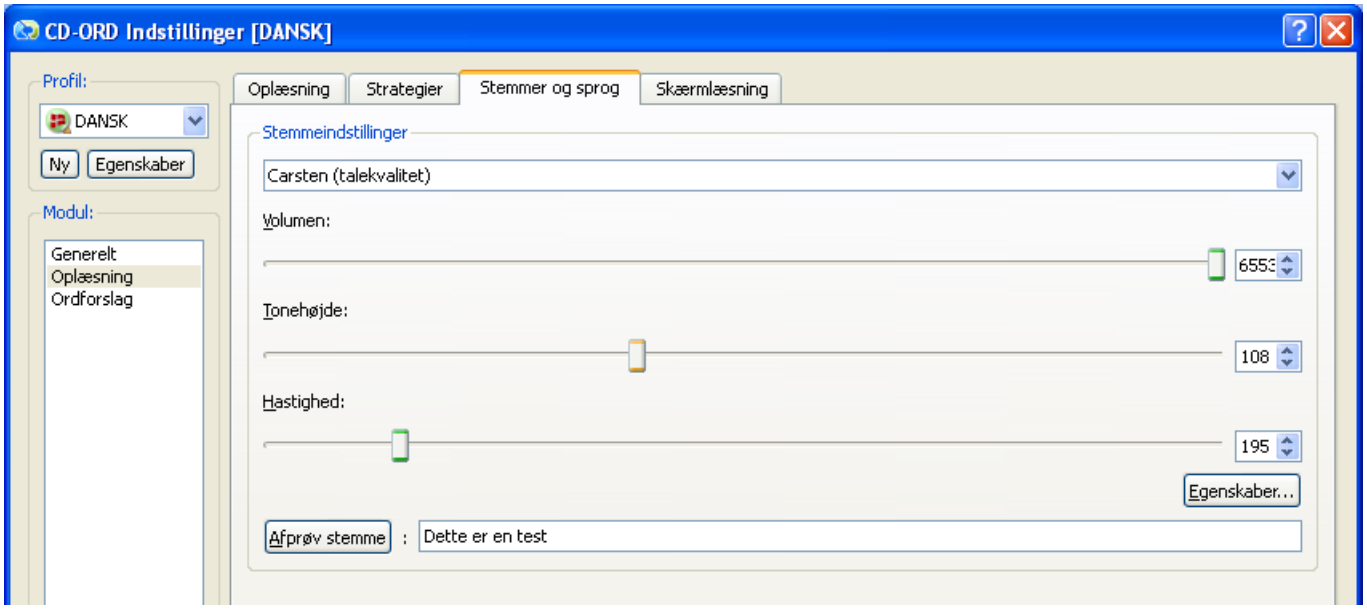

Volumen, tonehøjde og hastighed sættes i *CD-ORD*. Fra knappen **Egenskaber** kommer man ind i ***Carsten***s egen indstillingsdialogboks, hvor man kan sætte flere indstillinger og ændre udtale.

Når man åbner indstillingerne til ***Carsten*** fra *CD-ORD*, så er knapperne til volumen, tonehøjde og hastighed grå, da de skal sættes i *CD-ORD*. Hvis man vælger at gendanne ***Carsten***s standardindstillinger, så vil indstillingerne blive gendannet til de oprindelige standarder for ***Carsten***. Det vil dog ikke ændre indstillingerne til volumen, tonehøjde og hastighed i *CD-ORD*, hvis man har har ændret på indstillingerne til de tre funktioner her.

Indstillingerne i ***Carsten***s indstillingsboks er standardindstillinger for stemmen. Indstillingerne er globale. Det vil sige, at de indstillinger, der sættes i ***Carsten***, vil blive brugt i alle programmer, der bruger ***Carsten***. Det vil dog ikke gælde for de indstillinger, som programmerne selv giver mulighed for at sætte.

Hvis det program, man arbejder med, ikke giver mulighed for at sætte indstillinger til ***Carsten*** eller til at hente ***Carsten***s standardindstillinger, så sætter man indstillingerne direkte i ***Carsten*** via programmenuen **Start → Programmer → Mikrov.dk → Carsten → Indstillinger for Carsten**.

Kapitel 3. Indstillinger

3.1. Indstillinger for Carsten

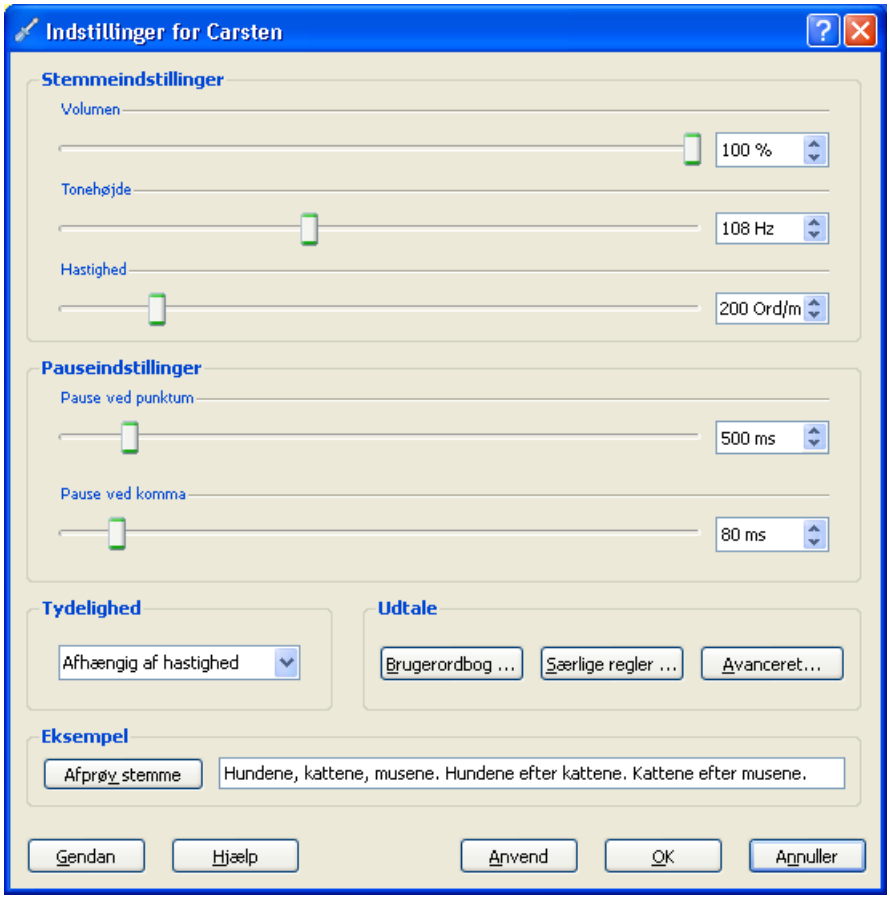

Under **Indstillinger** har man overblik over alle standardindstillinger i ***Carsten***. Her sættes indstillinger for stemmen, og man har adgang til **Brugerordbog**, **Særlige regler** og **Avancerede indstillinger**.

Stemmeindstillinger

Under **Stemmeindstillinger** kan du indstille ***Carsten***s lydstyrke, tonehøjde og hastighed.

Volumen

Her skruer du op og ned for stemmens lydstyrke. Du kan bruge computerens knapper og lydikonet i proceslinjen til at justere lydstyrken yderligere.

Standarden er 100 %.

Tonehøjde

Her justerer du, hvor høj eller lav stemmens tonehøjde skal være.

Standarden er 108 Hz.

Hastighed

Her skruer du op og ned for stemmes hastighed. Jo højere du skruer op, jo hurtigere taler stemmen.

Standarden er 200 Ord/min.

Vigtigt

Når ***Carsten*** bruges sammen med *CD-ORD*: Hvis ***Carsten***s indstillinger åbnes fra *CD-ORD*, så vil stemmeindstillingerne til volumen, tonehøjde og hastighed være grå. Volumen, tonehøjde og hastighed skal sættes i *CD-ORD*. (Se også kapitlet Carsten-stemmen i andre programmer).

Pauseindstillinger

Under **Pauseindstillinger** kan du indstille, hvor lang pause der skal være mellem sætninger, som er adskilt af enten punktum eller komma.

Pause ved punktum

Her vælger du, hvor lang pausen skal være efter et punktum. Pausen vil også gælde ved andre sætningsafsluttere, som fx spørgsmålstegn og udråbstegn.

Standarden er 500 ms (millisekunder).

Pause ved komma

Her vælger du, hvor lang pausen skal være efter et komma.

Standarden er 80 ms (millisekunder).

Tydelighed

Her kan du indstille, hvor tydeligt stemmen skal udtale de enkelte ord, når en tekst bliver læst op.

Standarden er sat til **Afhængig af hastighed**. Det betyder, at stemmens tydelighed automatisk vil blive tilpasset til den hastighed, du sætter.

Du vælger en af de øvrige muligheder, hvis du selv vil stille på tydeligheden uafhængigt af hastigheden.

Afhængig af hastighed

Så tydeligt som muligt

Mellemniveau

Så naturligt som muligt.

Brugerordbog

Med knappen **Brugerordbog** åbnes der indstillinger til at ændre udtalen af ord og forkortelser.

Særlige regler

Med knappen **Særlige regler** åbnes indstillinger for udtale af forkortelser og specialtegn, man kan have behov for at styre selv.

Avanceret

Med knappen **Avanceret** åbnes indstillinger til at få stavet forkortelser og få udtalt specialtegn. Her findes også en indstilling til at få læst bogstaver op med piletaster i ***Carsten***s indstillingsdialoger.

Afprøv stemme
Her kan du teste, hvordan stemmen lyder. Du kan vælge andre indstillinger og afprøve dem, inden du vælger **Anvend** eller **OK**.

Hjælp
Når du vælger knappen **Hjælp**, kommer du til præcis det afsnit i hjælpen, der handler om indstillingerne i den dialogboks, du har åbnet.

Gendan
Gendanner *Carsten*s oprindelige standardindstillinger. Alle indstillinger for **Stemmeindstillinger**, **Pauseindstillinger** og **Tydelighed** sættes med programmets standarder.

Indstillingerne under **Brugerordbog** og **Særlige regler** bevares. Dine brugerdefinerede udtaler i **Brugerordbog** og indstillingerne under **Særlige regler** ændres altså ikke. Du kan gendanne standarden for **Særlige regler** i dialogboksen for **Særlige regler**.

Gendannelsen vil ikke overskrive de indstillinger, der er sat i programmer, der selv giver mulighed for at sætte indstillinger til stemmen.

Anvend
Med knappen **Anvend** kan du gemme indstillinger uden at lukke dialogboksen.

De indstillinger, du har valgt **Anvend** til, vil ikke blive annulleret , når du bruger knappen **Annuller**.

OK
Gemmer alle ændringer og lukker indstillingsdialogen.

Annuller
Sletter alle ændringer, hvor der ikke er valgt **Anvend**, og lukker indstillingsdialogen.

Tip

Når programmet lukkes, åbnes det igen næste gang med de seneste indstillinger, man har valgt.

Tip

Hvis man benytter Windows-login med password, så kan programmet sættes specielt op til forskellige brugere med logins.

Vigtigt

Husk at lukke indstillingsdialogen igen. Hvis indstillingsdialogen ikke lukkes, eller der ikke vælges **OK**, lægger den sig i proceslinjen. Hvis der ikke vælges **OK**, slår de valgte indstillinger ikke igennem.

Kapitel 4. Brugerordbog

I brugerordbogen kan du ændre på ***Carsten***s standardudtale af ord og forkortelser.

Du kan tilføje ny udtale. Du kan rette og slette dine nye udtaler.

4.1. Tekstordbog og Lydskriftordbog

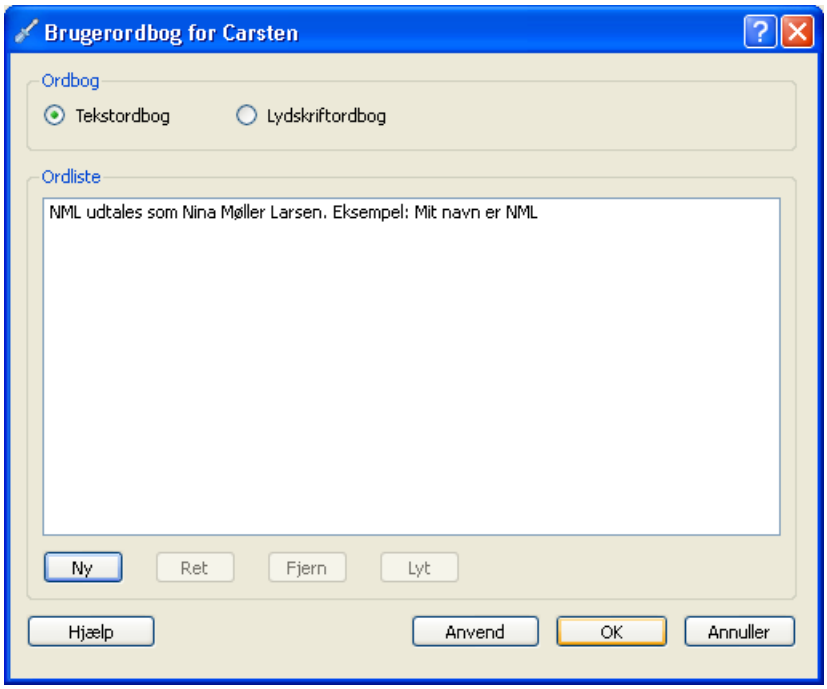

I **Tekstordbog** kan du ændre udtale for ord og forkortelser med almindelig tekst. I **Lydskriftordbog** benyttes lydskrift.

Tekstordbog

Her markerer du, om du vil arbejde med **Tekstordbog**.

Når man vil oprette et nyt ord og ændre udtalen med almindelig tekst, markerer man **Tekstordbog** og vælger herefter knappen **Ny**.

Lydskriftordbog

Her markerer du, om du vil arbejde med **Lydskriftordbog**.

Når man vil oprette et nyt ord og ændre udtalen med lydskrift, markerer man **Lydskrift** og vælger herefter knappen **Ny**.

Ordliste

De ord, som du har lavet ny udtale til, ses i en ordliste til hhv. **Tekstordbog** og **Lydskriftordbog**.

Her vises ordet og den stavemåde eller lydskrift, som udtalen er baseret på.

En sætning indsættes automatisk her, hvis du skriver en sætning i feltet **Afprøv med eksempel**, når du retter eller laver en ny udtale.

Når man vil rette eller fjerne udtalen af et ord i listen, markerer man ordet i listen og vælger herefter knappen **Ret** eller knappen **Fjern**.

Lyt
Her kan du lytte til ordets udtale. Hvis der er indsat et eksempel, så læses udtalen af ordet op i denne eksempelsætning.

Ny
Vælg knappen **Ny udtale**, når du vil ændre ***Carsten***s standardudtale til et nyt ord i brugerordbogen. Der åbnes en dialog, hvor du kan lave en ny udtale til ordet.

Ret
Markér et ord i listen og vælg knappen **Ret udtale**, når du vil rette udtalen af et ord, som du allerede har i din liste i brugerordbogen. Der åbnes en dialog, hvor du kan rette udtalen af ordet.

Fjern
Vælg knappen **Fjern**, når du vil slette et ord og dets udtale i brugerordbogen.

Markér rækken med det ord, som du vil fjerne. Vælg så knappen **Fjern**.

Når du fjerner et ord fra brugerordbogen, vil ***Carsten***s standard for udtale af ordet træde i kraft igen.

4.1.1. At ændre udtalen af et ord i Tekstordbog

Når du har valgt, at en ny udtale skal baseres på almindelig tekst (**Tekstordbog**), åbnes en dialogboks til ny udtale for ***Carsten***:

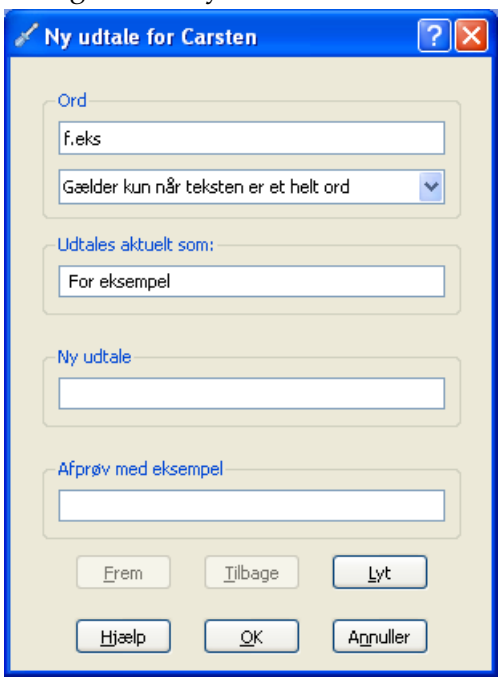

I eksemplet er forkortelsen "f.eks" skrevet ind som ord, og den aktuelle udtale "For eksempel" vises automatisk.

Du ændrer udtalen af et ord ved at skrive med almindelig tekst. At bruge almindelig tekst er særlig egnet til at ændre udtalen af forkortelser og specialtegn. Men du kan også rette udtalen

for ord her, hvis du har svært ved at bruge den lydskriftbaserede dialog. Du skriver udtalen for et ord med almindelig tekst:

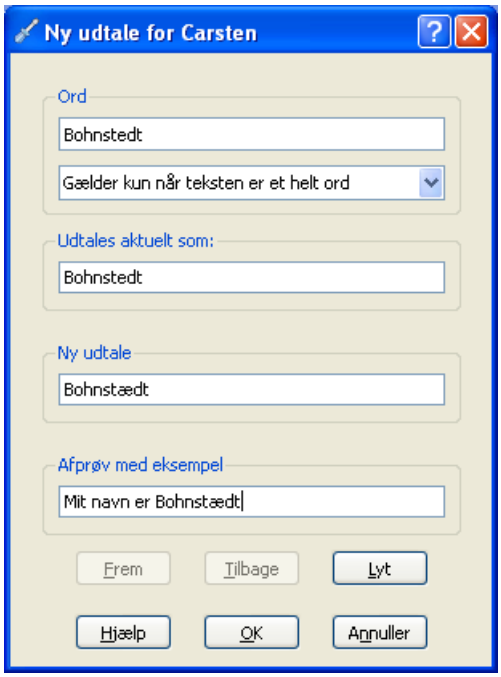

Ord

Hvis du er i gang med at lave en ny udtale, så skriver du det ord, der skal ændres udtale for, i feltet **Ord**. Hvis du er i gang med at rette et ord fra brugerordbogen, så vil det valgte ord automatisk blive indsat i feltet.

Ordet i feltet **Ord** bliver altid læst op med den gældende udtale.

Hvor i et ord skal udtalen gælde

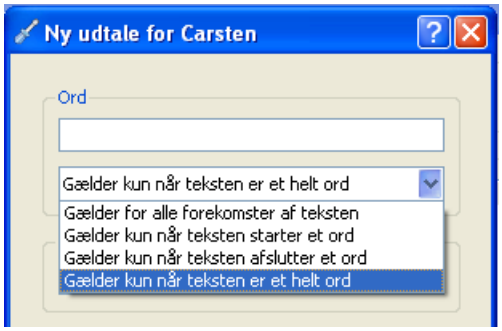

I dropdownlisten under **Ord** vælger du, om udtalen skal gælde for:

1. Gælder for alle forekomster af teksten

2. Gælder kun, når teksten starter et ord

3. Gælder kun, når teksten afslutter et ord

4. Gælder kun, når teksten er et helt ord.

Standarden er: **Gælder kun, når teksten er et helt ord**. Dvs., at udtalen kun gælder, når ordet forekommer som et helt ord. Udtalen for fx “os” vil kun gælde i dette ene ord, og ikke når “os” forekommer som en del af andre ord, som fx i “ose”, “kost”, “mos”, ...

Ved valget **Gælder for alle forekomster af teksten** vil udtalen gælde uanset, hvor i et ord teksten forekommer. Udtalen for fx ordet "her" vil gælde uanset, hvor det forekommer i teksten. Dvs. når "her" står inde i et ord, i begyndelsen og i slutningen af et ord. Fx som i "hermed", "herre", "beherske", ...

Ved valget **Gælder kun, når teksten starter et ord** vil udtalen kun gælde i begyndelsen af ord. Udtalen for fx ordet "her" vil gælde i ord som fx "hermed", "herefter", "herligt", "herre", ...

Ved valget **Gælder kun, når teksten afslutter et ord** vil udtalen kun gælde i slutningen af ord. Udtalen for fx ordet "mere" vil gælde i ord som fx "formere".

Udtales aktuelt som
Her kan du se den stavemåde og høre den udtale, der aktuelt gælder for ordet.

Ny Udtale
I feltet **Ny udtale** skriver du dit forslag til den nye udtale, der skal gælde for ordet.

Du skriver ordet med almindelig tekst.

Hvis du vil høre, hvordan den nye udtale af ordet lyder, skal du markere ordet eller placere markøren i feltet og vælge knappen **Lyt**.

Afprøv med eksempel
Her kan du skrive en sætning, der indeholder det ord, du har ændret udtalen for. Du kan afprøve, hvordan ordet udtales i denne sætning.

Sætningen indsættes som **Eksempel** i brugerordbogens liste.

Lyt
Du kan lytte til alle elementer i dialogen. Markér det, du vil have læst op, og vælg **Lyt**. I skrivefelterne kan du også placere markøren og vælge **Lyt**.

Knapperne Frem og Tilbage
Knapperne **Frem** og **Tilbage** bruger du til at bladre frem og tilbage imellem de forslag til ny udtale, du har lyttet til. Du kan fx skrive flere nye udtaler ind i feltet **Ny udtale** og herefter bladre frem og tilbage imellem de enkelte udtaler. Du gør sådan:

1. Skriv en ny udtale ind i **Ny udtale**
2. Vælg knappen **Lyt** for at lytte til den nye udtale
3. Slet ordet og skiv et nyt forslag til udtalen. Lyt igen
4. Du kan nu bruge knapperne **Frem** og **Tilbage** for at lytte til de forskellige forslag til ny udtale
5. Vælg **OK** til den udtale, der skal gælde for ordet.

4.1.2. At ændre udtalen af et ord i Lydskriftordbog

Når du har valgt, at en ny udtale skal baseres på lydskrift (**Lydskrift**), åbnes en dialogboks til ny udtale for ***Carsten***:

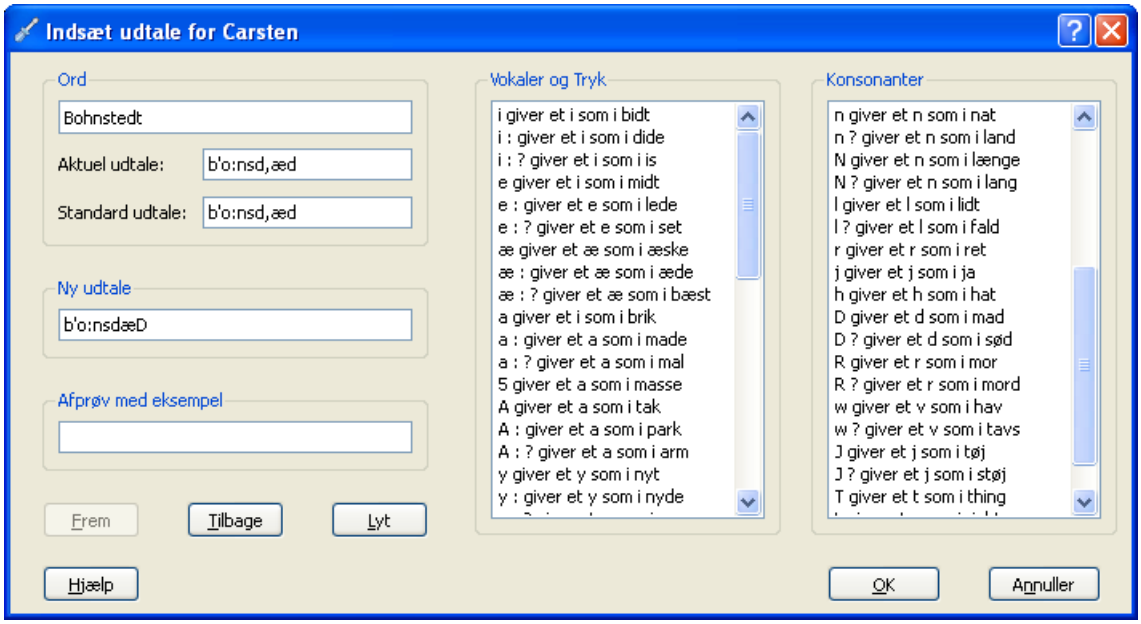

I eksemplet er ordet “Bohnstedt” skrevet ind, og der er lavet ny udtale og eksempel til ordet.

Her kan du ændre udtalen af et ord ved at skrive med lydskrift. At bruge lydskrift er særlig egnet til at ændre udtalen af de ord, der ikke kan defineres godt nok med almindelig tekst.

Ord

Hvis du er i gang med at lave en ny udtale, så skriver du det ord, der skal ændres udtale for, i feltet **Ord**. Hvis du er i gang med at rette et ord fra brugerordbogen, så vil det valgte ord automatisk blive indsat i feltet.

Ordet i feltet **Ord** bliver altid læst op med den gældende udtale.

Aktuel udtale

Her kan du se stavemåden og høre den udtale, der aktuelt gælder for ordet.

Hvis du er ved at lave en helt ny udtale, så vil det være det samme, der bliver vist her som i **Standardudtale**, da standarden er den aktuelle udtale, indtil du har ændret den.

Standardudtale

Her kan du se og lytte til den udtale af ordet, som er standarden i ***Carsten***.

Du kan også kopiere lydskriften og sætte den ind feltet **Ny udtale**, hvis du vil bruge hele lydskriften eller dele af den til at definere en ny udtale.

Ny Udtale

I feltet **Ny udtale** skriver du dit forslag til den nye udtale, der skal gælde for ordet.

Du skriver ordet ved hjælp af de lydskrifttegn, der er vist under **Vokaler og tryk** samt **Konsonanter**.

Hvis du vil høre, hvordan den nye udtale af ordet lyder, skal du markere ordet eller placere markøren i feltet og vælge knappen **Lyt**.

Afprøv med eksempel

Her kan du skrive en sætning, der indeholder det ord, du har ændret udtalen for. Du kan afprøve, hvordan ordet udtales i denne sætning.

Sætningen indsættes som **Eksempel** i brugerordbogens liste.

Lydskrift: Vokaler og tryk - Konsonanter

Til højre i dialogen finder du de lydskrifttegn, der kan bruges.

Marker et tegn og vælg knappen **Lyt**. Nu udtales lydskrifttegnet via et eksempel.

Du skriver lydskriften i feltet **Ny udtale**. Du kan også indsætte en lydskrift i feltet **Ny udtale** ved at placere tekstmarkøren i feltet. Herefter dobbeltklikker du på det lydskrifttegn, som du vil indsætte.

Lyt

Du kan lytte til alle elementer i dialogen. Markér det, du vil have læst op, og vælg **Lyt**. Du kan fx markere teksten i **Ny udtale** og vælge **Lyt**.

Knapperne Frem og Tilbage

Knapperne **Frem** og **Tilbage** bruger du til at bladre frem og tilbage imellem de forslag til ny udtale, du har lyttet til. Du kan fx skrive flere nye udtaler ind i feltet **Ny udtale** og herefter bladre frem og tilbage imellem de enkelte udtaler. Du gør sådan:

1. Skriv en ny udtale ind i **Ny udtale**
2. Vælg knappen **Lyt** for at lytte til den nye udtale
3. Slet ordet og skiv et nyt forslag til udtalen. Lyt igen
4. Du kan nu bruge knapperne **Frem** og **Tilbage** for at lytte til de forskellige forslag til ny udtale
5. Vælg **OK** til den udtale, der skal gælde for ordet.

Kapitel 5. Særlige regler

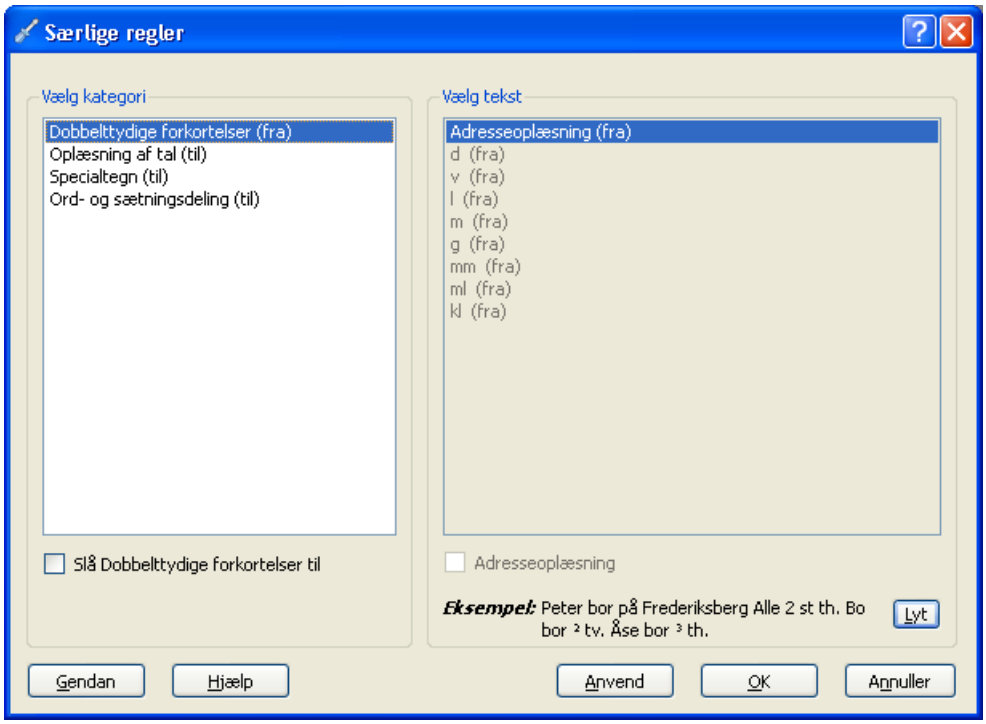

Under **Særlige regler** kan man indstille nogle særlige regler for udtale af forkortelser og specialtegn, som der kan være behov for at styre selv. Sæt flueben for at slå en regel til, fjern flueben for at slå reglen fra. Hvis det samme tegn/kombinationer af tegn forkommer flere steder i reglerne, vil det blive udtalt ud fra den regel, der står øverst.

I ***Carsten*** ligger der desuden som standard en lang række generelle regler for udtale, bl.a. kan alle lovlige forkortelser udtales.

Regler

Der er fire hovedgrupper af særlige udtaleregler:

Dobbelttydige forkortelser

Dobbelttydige forkortelser indeholder regler for de ord og forkortelser, som er dobbelttydige, fx om "mm" skal udtales som "millimeter" eller som "med mere".

Oplæsning af tal

Oplæsning af tal giver mulighed for at indstille særlige regler for oplæsning af tal.

Specialtegn

Under **Specialtegn** har man mulighed for at slå oplæsning af bestemte specialtegn til og fra. Her kan man også indstille specialtegn, så de fungerer til matematik.

Ord- og sætningsdeling

Enkelt linjeskift - Enkelt linjeskift er sætningsafslutter

Når denne indstilling er slået til, så vil ***Carsten***s pauseindstilling for punktum også gælde ved enkelt linjeskift.

- Anvend bindestreg som orddeler

Anvend bindestreg som orddeler. Her vælger man, om tegnet "-" (anvendes bl.a. som bindestreg) skal ignoreres eller opfattes som orddeler. Denne regel står for sig selv til sidst, da "-" bruges mange steder. Det er kun de steder, hvor der ikke er andre regler, der gælder, at reglen anvendes.

Orddeling er som standard slået til, da det vil give den mest korrekte udtale af ord, hvor der indgår bindestreg, fx særlige fagord som "A-hus", "SPS-ordningen", "S-formet" mv. Når orddeling er slået til, læses ord med bindesteg op som to ord, eller i det antal stavelser ordet er delt i. Udtalen deles i forhold til placeringen af bindestregerne.

Hvis "-" slås fra, vil et ord, der deles med bindestreg, blive læst op som et helt ord. Det kan bruges i forbindelse med fx stavelsesdeling, hvor hele ordet skal kunne udtales korrekt. Ordet "Sta-vel-ses-del-ing" læses som et helt ord - ordet udtales korrekt. Men også ord som skál indeholde bindestreg, fx "A-hus", læses så op som hele ord. Talesyntesen kan derfor ikke udtale ordene korrekt.

Denne indstilling benyttes derfor kun i specielle situationer, fx når man skriver med bindesteg for at dele ord i stavelser, eller når man deler sammensatte ord. Disse ord vil så blive læst op med den korrekte udtale af hele ordet. "Mæl-ke-bøt-te" og "mælke-bøtte" vil blive læst korrekt op som "mælkebøtte".

Lyt

Markér en regel og vælg knappen **Lyt**. Så kan du høre, hvordan reglen påvirker oplæsning af den valgte forkortelse, specialtegnet m.m.

Hvis der er indsat et eksempel, så læses udtalen op i dette eksempel.

Gendan

Du kan gendanne indstillingerne for **Særlige regler** med knappen **Gendan**. Dvs., at ***Carsten***s standardindstillinger for, hvad der er slået til og fra, vil træde i kraft. De indstillinger, som du selv har sat, vil blive slettet.

Kapitel 6. Avancerede indstillinger

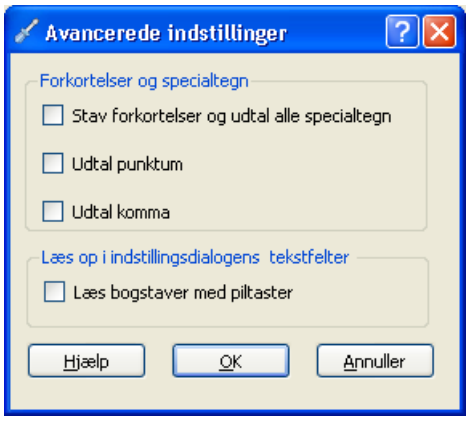

Under **Avancerede indstillinger** sættes indstillinger til at få stavet forkortelser og få udtalt specialtegn. Her findes også en indstilling til at få læst bogstaver op med piletaster i ***Carsten***s indstillingsdialoger.

Forkortelser og specialtegn

Stav forkortelser og udtal alle specialtegn
Slå funktionen til for at få stavet forkortelser og få alle specialtegn udtalt.

Udtale af punktum og komma kan slås til separat.

Funktionen slår alle ***Carsten***s særlige regler for udtale af forkortelser, tal og specialtegn fra. Den slår også ***Carsten***s standarder for udtale af forkortelser fra. Hvis du har lavet nye udtaler af forkortelser i **Brugerordbog**, vil de ikke blive berørt.

Udtal punktum
Funktionen slås til for at udtale punktum.

Når **Udtal punktum** er slået til, så deaktiveres indstillingen for pauser ved punktum. Udtalen af punktum erstatter pausen.

Udtal komma
Funktionen slås til for at udtale komma.

Når **Udtal komma** er slået til, så deaktiveres indstillingen for pauser ved komma. Udtalen af komma erstatter pausen.

Læs op i indstillingsdialogens tekstfelter

Læs bogstaver med piletaster
Med denne indstilling får du læst bogstaverne op, når du flytter med markøren i tekstfelter i ***Carsten***s indstillingsdialog.

Kapitel 7. Taleboks

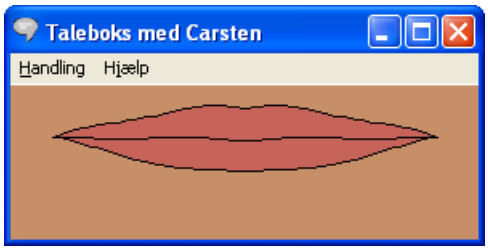

Taleboksen, som følger med ***Carsten***, er et lille demoprogram, der i sig selv giver mulighed for at få læst tekst op fra udklipsholderen, ligesom man kan skrive tekst i programmet og få teksten læst op. Taleboksen lægger sig oven på det program, man arbejder i, og kan flyttes rundt på skærmen.

Taleboksen åbnes fra: **Start** → **Programmer** → **Mikrov.dk** → **Carsten** → **Taleboks**.

Menuen Handling

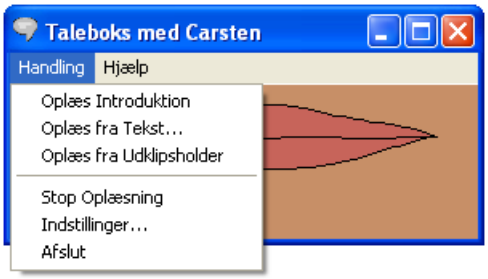

Oplæs introduktion

Vælg menuen **Handling** → **Oplæs introduktion** for at få introduktionen til ***Carsten*** læst op.

Oplæsning fra udklipsholder

Med taleboksen kan man få læst tekst op fra alle programmer, hvor man kan benytte udklipsholderen. Man markerer og kopierer den tekst, man vil have læst op. Herefter vælges menuen **Handling** → **Oplæs fra Udklipsholder**, og teksten læses op.

Carsten benyttes dog typisk som stemme i andre programmer, og ikke via taleboksen, der primært er til demonstrationsformål.

Skriv og læs op

Taleboksen har også en funktion til oplæsning af den tekst, man selv skriver. Her kan tekst, der skrives eller indskannes fra fx *C-Pen*, læses op.

Vælg menuen **Handling** → **Oplæs fra Tekst ...** og skriv teksten i skrivefeltet. Vælg knappen **Oplæs**, og teksten bliver læst op.

Stop oplæsning

Vælg menuen **Handling** → **Stop oplæsning**, når du vil stoppe oplæsning af enten introduktionen eller oplæsning fra udklipsholderen.

Indstillinger

Man kan sætte indstillinger for Carsten-stemmen i taleboksen via menuen **Handling** → **Indstillinger**, når man bruger taleboksen til demonstration.

Når man benytter ***Carsten*** i andre programmer, så sættes indstillingerne via det program, man arbejder i. Hvis programmet ikke giver mulighed for dette, så sættes indstillingerne ved at åbne indstillingerne fra: **Start** → **Programmer** → **Mikrov.dk** → **Carsten** → **Indstillinger**.

Kapitel 8. Standardindstillinger for *Carsten*

I dette kapitel listes standardindstillingerne. Her kan man danne sig et overblik over de indstillinger, vi har valgt som standard i ***Carsten***. Det vil være disse standarder, der gendannes, hvis man benytter funktionen **Gendan**, der findes under **Indstillinger**.

8.1. Stemmeindstillinger

Volumen: 100 %

Tonehøjde: 108

Hastighed: 200

8.2. Pauseindstillinger

Pause ved punktum: 500 ms (millisekunder)

Pause ved komma: 80 ms (millisekunder)

8.3. Tydelighed

Stemmens tydelighed: Afhængig af hastighed

8.4. Avancerede indstillinger

Avancerede indstillinger

Alle avancerede indstillinger til at stave forkortelser, udtale specialtegn og få læst op i tekstfelter er slået fra som standard.